SUOMEN YLIOPPILASKUNTIEN LIITTO
NATIONAL UNION OF UNIVERSITY STUDENTS IN FINLAND
FINLANDS STUDENTKÅRERS FÖRBUND

27.10.2022

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Sosiaali- ja terveysvaliokunta perjantai 28.10.2022 klo 10.30 / HE 236/2022 vp / Lausuntopyyntö

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle ostovoiman vahvistamista vuonna 2023 koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (HE 236/2022 vp)

Suomen ylioppilaskuntien liitto - SYL ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisista lakiesityksistä. Kunnioittavasti SYL lausuu seuraavaa:

Opiskelijoiden elinkustannusten nousu

Lakiesityksellä on tarkoitus toteuttaa ns. lapsiperhepaketin toimenpiteitä, jotka ovat osa ajankohtaisten toimeentulo- ja ostovoimaan liittyvien haasteiden ratkaisemiseksi toteutettavien toimenpiteiden kokonaisuudesta. Ne on kokonaisuudessaan pyritty kohdentamaan ihmisryhmille, joita inflaatio koettelee erityisen voimakkaasti.

Ostovoimaa turvaavista toimenpiteistä korkeakouluopiskelijoille merkittävin on opintorahaan ja asumistukeen tehty ylimääräinen indeksitarkastus. Korotus ei kuitenkaan kosketa koko opiskelijoiden etuuskokonaisuutta, sillä opintolainan valtiontakausta ei ole sidottu KEL-indeksiin. Tämän vuoksi opintoetuuksien ostovoima heikkenee tällä hetkellä indeksikorotuksesta huolimatta. Lisäksi syksyllä 2022 toteutui opiskelijalounaiden enimmäishinnan 50 sentin korotus, joka yleisen hinnannousun ohella nostaa opiskelijoiden elinkustannuksia huomattavasti. Muita opiskelijoiden kustannuksia nostavia tekijöitä ovat ruoan ja sähkön hintojen nousu sekä opintolainojen korkotason kohoaminen. Opiskelija-asumisen suhteen hinnat nousevat todennäköisesti lähivuosina, sillä omakustannusperiaatteen takia hintojen nousu siirtyy suoraan vuokriin.

Kaiken kaikkiaan SYL arvioi, että yleisesti opiskelijoiden ostovoima heikentyy tällä hetkellä nopeasti. Valtion ostovoimaa turvaavat toimenpiteet eivät kohdennu opiskelijoihin riittävällä tavalla, jotta nousevat elinkustannukset tulisivat katetuksi. SYL on erittäin huolissaan opiskelijoiden toimeentulosta, elleivät opiskelijan etuudet reagoi paremmin kasvaviin elinkustannuksiin.

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Lapinrinne 2, 00180 Helsinki
sähköposti: syl@syl.fi
Y-tunnus: 0202339-6S
syl.fi

Opiskelijaperheet kokevat suurelta osin samat ostovoimavaikutukset kuin korkeakouluopiskelijat yleisellä tasolla. Tämän seurauksena SYL esittää vakavan huolen perheellisten opiskelijoiden toimeentulon tilanteesta, sillä suuri osa tästä ryhmästä kuuluu pienituloisten perheiden joukkoon.

Opintotuen huoltajakorotus

SYL kannattaa opintotuen huoltajakorotuksen määräaikaista korottamista vuodelle 2023. Korotus on suuntaa antavasti samantasoinen muiden lakiluonnoksessa esitettyjen perheellisten sosiaalietuuksien lapsikorotusten kanssa. Korotusten tason vertailu on kuitenkin hankalaa, sillä perhekoko vaikuttaa eri etuuksien suuruuteen eri tavoin. Opintotuen huoltajakorotus ei ole riippuvainen lasten määrästä, joten sen suhteellinen suuruus lasta kohden pienenee, mitä enemmän perheessä on lapsia. Muissa etuuksissa sen sijaan lasten määrän kasvaessa myös etuuden ja tässä lakiluonnoksessa esitettyjen määräaikaisten korotusten suuruus kasvaa. **Tämän perusteella olisi tarpeellista harkita, voisiko huoltajakorotuksen määräaikainen korotus olla suurempi, jotta sen taso ei jäisi suhteettoman matalaksi suuremmille perheille.**

Toimeentulotuen alle 18-vuotiaiden lasten perusosa

SYL pitää ehdotettua korotusta tarpeellisena ja muistuttaa, että toimeentulotuen käyttäjien joukossa on jatkuvasti merkittävä määrä (noin 9000 henkeä) korkeakouluopiskelijoita, jotka yleisesti ottaen eivät ole oikeutettuja opintotuen käyttöön sen lakkautuksen tai päättymisen vuoksi. Opintotukioikeutettuihin opiskelijoihin toimeentulotuen muutos ei vaikuta kuin joissain poikkeuksellisissa tapauksissa.

Lääkekorvausten vuosiomavastuu

SYL kannattaa vuosiomavastuun jäädyttämistä vuoden 2022 tasolle. Jäädytys kohdentuu etupäässä iäkkääseen väestönosaan, mutta myös opiskelijoiden joukossa hyötyjiä on todennäköisesti nelinumeroinen määrä. Nuorten ja opiskelijoiden joukossa erityisesti mielialalääkkeet sekä ehkäisytuotteet saattavat nostaa vuosittaisen lääkkeistä maksetun hinnan yli omavastuuosuuden.

Muita huomioita

SYL katsoo, että nykyisen sosiaalietuusjärjestelmän kautta on hankalaa kohdentaa yksinkertaisilla ja tehokkailla tavoilla toimenpiteitä tarkoituksenmukaisesti rajatulle ryhmälle. Etuuksien erilaisten määräytymistapojen ja rakenteiden vuoksi tarvitaan useita eri lakien muutoksia ja poikkeuksia, jotta eri ihmisryhmiä pystytään tukemaan edes suuntaa antavasti yhdenvertaisesti. Edellä on kuvailtu joitain huomioita siitä, miten etuusjärjestelmän monimutkaisuus mahdollistaa korkeakouluopiskelijoiden huomioimisen tässä erityisessä tilanteessa. **SYL arvioi, että toimenpiteet kohdentuvat kokonaisuudessaan opiskelijoihin ja perheellisiin opiskelijoihin jokseenkin vähäisemmin kuin muihin sosiaalietuuksien käyttäjiin.**

SYL toivoo, että tuleva sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuudistus yksinkertaistaa etuusjärjestelmää ja tuo sen myötä perheelliset opiskelijat nykyistä paremmin muiden perheiden kanssa yhdenmukaiseen asemaan.

Lisätietoja

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Lapinrinne 2, 00180 Helsinki
sähköposti: syl@syl.fi
Y-tunnus: 0202339-6S
syl.fi

27.10.2022

Sakari Tuomisto
Sosiaalipolitiikan asiantuntija
Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
sakari.tuomisto@syl.fi
040 687 6353